

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2025

Indledningen er redigeret af Kirsten Vad og Jens Lei Wendel-Hansen

Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

“Freias Løvsal”

ved Kim Steen Ravn

Indhold

- 1 Anledning
- 2 “Freias Løvsal”
- 3 Anvendt litteratur

1 Anledning

“Freias Løvsal” fremstår som et fædrelandsdigt uden de tydelige politiske undertoner, der kendetegner nogle af Grundtvigs andre fædrelandsdigte i *Dannebrog*. Det gælder f.eks. digtene “Den Danske Forening” (1853a) og “Tysk og Dansk” (1853b), hvis advarsler mod Tysklands negative indflydelse på dansk sprog og kultur og trussel mod Danmarks nationale selvstændighed på ingen måde er pakket ind i poetiske billeder.

“Den Danske Forening” begynder som et fædrelandsdigt for så at blive mere politisk og polemisk fra strofe otte (se indledningen til digtet [her](#)). “Tysk og Dansk” er fra start til slut en direkte advarsel mod Tysklands indflydelse på dansk sprog og kultur (se indledningen til digtet [her](#)).

Skønt “Freias Løvsal” fremstår som et fædrelandsdigt helt uden eksplicitte politiske eller polemiske over- eller undertoner, indgår det som en del af Den Danske Forenings forsøg på at påvirke den danske helstatspolitik. Foreningen blev dannet på baggrund af de politiske følger af Første Slesvigske Krig (1848-1851) og udfordringerne, der fulgte af, at Frederik 7. sandsynligvis ikke ville efterlade sig en arving til tronen. Ugebladet *Dannebrog. Et Ugeblad for den Danske Forening* fungerede som talerør for Den Danske Forening. Bladet bragte politiske og polemiske artikler og digte i tråd med foreningens erklærede hensigt om at værne

Danmark og dansk sprog og kultur mod indflydelse fra Tyskland.

I 1848 havde de nationalliberale undersøgt muligheden for, at kongen adopterede en prins fra det svenske kongehus som en løsning på problemet med den manglende tronarving (Glenthøj 2014, s. 218). Med støtte fra Rusland blev det i Warszawa-protokollen af 5. juni 1851 foreslået, at arverettighederne til Danmark og hertugdømmerne skulle overføres til prins Christian af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg. Som del af forslaget gav den russiske kejser afkald på sine rettigheder til Holsten med det ene forbehold, at skulle prins Christians mandlige arvinger uddø, da ville arverettighederne til Holsten igen tilfalde den russiske kejser (Hjelholt 1949, s. 186-190). Efter at en række forslag var faldet til jorden, foreslog den russiske zar Nikolaj 1. i 1851 prins Christian af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg som ny tronfølger. Det forenede Kongerige (Storbritannien og Irland), Frankrig, Østrig og Preussen tiltrådte året efter forslaget med vedtagelsen af Londontraktaten den 8. maj 1852.

Det blev premierminister (regeringsleder) og udenrigsminister Bluhme og regeringens opgave at holde sammen på helstaten. Den førte politik blev kaldt 'den europæiske nødvendighed'. Den skulle være i tråd med Det forenede Kongerige, Frankrig, Østrig, Preussen, Rusland og Sverige-Norges ønsker og krav. De skulle sikre ro i Østersøområdet og lægge en dæmper på voksende krav om en fri forfatning. Grundtvigs frygt var, at Bluhmes 'europæiske nødvendighed' kunne true Danmark som selvstændig nation og skille Slesvig fra Danmark.

2 "Freias Løvsal"

Mange af Grundtvigs fædrelandssange blev skrevet som digte, og først senere blev der sat melodi til teksten (Damsgaard 2014, s. 98 f.). Han havde en forkærlighed for at lade fædrelandssange med hymniske træk kombinere med et ønske om kamp eller handling (s. 96). Skønt "Freias Løvsal" aldrig er blevet sat i musik, deler digtet kendetegn med de tekster, der senere blev til fædrelandssange. Det er præget af mange avancerede og ofte svært gennemskelige historiske og mytologiske referencer. Disse referencer kan forklare, hvorfor digtet er udstyret med tre fodnoter, der forsøger at hjælpe læseren til at forstå betydningen af det mytologiske indhold i digtet (s. 101). Digtet betjener sig også af dele af det faste metaforiske inventar, der kendes fra mange af Grundtvigs fædrelandssange. Det gælder f.eks. brugen af majdage og bøgen som beskrivelse af Danmark (s. 107).

Første strofe åbner med at besynge den danske natur, der "alt [allerede] paa Moderskiødet / Var min Barndoms Liv og Lyst" (vers 3-4), og "Du, som var min Ungdoms Glæde! / Svar [svarer] end [endnu, stadig] til min Oldings-Røst [gamle stemme]" (vers 6-7). I strofe 2 introduceres Freja med *kenningen* vanedis (vers 4-5), som Grundtvig har lånt fra Snorre Sturlusons *Edda*. De sjællandske bøgeskove er Frejas sal (vers 1-3). Hun er der det kvindelige væsen, der ikke kan dø (vers 4), siden hun er beskyttet af askens mø, dvs. nornerne (vers 7). Grundtvig knytter en forklarende fodnote til sidste vers i strofe 2; norne betyder ifølge ham det guddommelige forsyn (sp. [1]).

Freja er den gennemgående figur i “Freias Løvsal”. Hun nævnes direkte ved sit navn 11 gange og indirekte 11 gange i digtet. De indirekte henvisninger optræder i norrøn stil i form af *heiti*, dvs. poetiske synonymer, som f.eks. tilnavnet vanedis og guldtårerne, som hun fælder, efter Od er rejst bort. Dertil kommer referencer til Frejas egenskaber som gudinde for frugtbarhed “*Freias Lyst er Jomfru-Maien [det tidlige forår; frugtbarhed]*” (strofe 3, vers 1), og hendes høje status som ligestillet med Thor: “*Freia høit i Asgaards-Salen / Bænkes skal ijævne [ved siden af] Thor*” (strofe 12, vers 3-4).

I strofe 13 beskriver Grundtvig, hvordan Freja flyver hen over jorden: “*Freia let i Fjederhammen [fjerdragten] / Færdes over Jordens Bold [runde form; kugle]*” (vers 3-4). I kilderne til den norrøne mytologi har Freja en fjerdragt, men hun bruger den ikke. I stedet låner hun den ud til Loke, så han kan flyve til jætternes rige (Bek-Pedersen 2021, s. 262 f.). I “Freias Løvsal” knyttes fjerdragten til Frejas egenskab som gudinde for frugtbarhed. Hun har adgang til hvert et hjerte: “*Og i hvert et Hjertekammer / Banker paa hun med Gulddammer, / Lukkes ind fra Old til Old [oldtid til oldtid]*” (strofe 13, vers 5-7).

Sammenligningen mellem Freja og Thor i strofe 13 understreger de samme pointer som ses i det eksplicit politiske og polemiske fædrelandsdigt “Den Danske Nødvendighed” (1853). Digtet blev trykt i *Dannebrog* den 17. juni. I “Den Danske Nødvendighed” forsvarer Danmark sig med kærlighed mod Tysklands rå magt (se indledningen til “Den Danske Nødvendighed” [her](#)). I “Freias Løvsal” er strategien den samme: Danmarks styrke er først og fremmest knyttet til egenskaber, som dem Freja repræsenterer (dvs. kærlighed) og i mindre grad rå styrke, som dem Thor repræsenterer. Siden det er Freja og ikke Thor, der er der er den centrale figur i “Freias Løvsal”, bliver det også klart, at håbet om fremtiden skal bæres af kvinderne (strofe 9), eller fruene, som Grundtvigs skriver i fodnote nummer 2 med henvisningen til den etymologiske betydning af navnet Freja, der betyder “frue” eller “herskerinde” (jf. opslaget Freja på [lex.dk](#)).

3 Anvendt litteratur

- Bek-Pedersen, Karen (2021) *Guder og gudinder i nordisk mytologi*. u.s.
- Glenthøj, Rasmus (2014) *1864 – Sønner af de Slagne*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1853a) “Den Danske Forening” i *Dannebrog. Et Ugeblad for den Danske Forening*, nr. 2, 28. maj, sp. [1]-[4]. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1853b) “Tysk og Dansk” i *Dannebrog. Et Ugeblad for den Danske Forening*, nr. 3, 3. juni, sp. [5]-[8]. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1853c) “Den Danske Nødvendighed” i *Dannebrog. Et Ugeblad for den Danske Forening*, nr. 5, 17. juni, sp. [1]-[4]. København.
- Hjelholt, Holger (1949) “Under junigrundloven (1849-1866)” i *Den danske rigsdag 1849-1949*, bind 1: *Rigsdagens historie 1849-1866*, s. 95-340.

København.

- Freja, <https://danmarkshistorien.dk>.